

HITNO!

Prima:
Državno odvjetništvo
Republike Hrvatske
Gajeva 30a
10 000 Zagreb

Zagreb, 9. lipnja 2016.

PODNOŠITELJ: Udruga Franak, Avenija Marina Držića 81b, Zagreb

ZBOG: prekršaja iz čl. 26. stavka 1., podstavka 28. Zakona o potrošačkom kreditiranju (dalje ZPK)

kao nadležnom tijelu za podnošenje optužnih prijedloga, a temeljem članka 109. Prekršajnog zakona (dalje PZ), odnosno državnom odvjetniku kao ovlaštenom tužitelju u prekršajnim postupcima, zbog osnova sumnje da su u djelovanju osumnjičenih ostvarena sva bitna obilježja gore navedenog prekršaja i to na način kako slijedi, podnosi se sljedeća:

PREKRŠAJNA PRIJAVA

protiv

Sberbank d.d., Zagreb, Varšavska 9, MBS 080126398, OIB 78427478595, (kao pravni slijednik Volksbank d.d.), kao okrivljene pravne osobe te **svih članova Uprave** okrivljenog na dan 1. travnja 2014.

kojom se zahtijeva od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske da bez odgode poduzme sve zakonom predviđene radnje te nakon provedenih istražnih radnji pokrene sveobuhvatne prekršajne postupke protiv osumnjičene i odgovornih osoba u osumnjičeniku.

Gore prijavljena pravna osoba i odgovorne osobe u toj pravnoj osobi (u nastavku: Osumnjičenik) nisu do dana 1. travnja 2014. g. pa niti do dana podnošenja ove Prijave, u mjestima ugovaranja kredita, s potrošačima dužnicima u kreditima bez obzira na valutu kredita, ugovorenim bez podataka o načinu promjene kamatne stope odnosno bez ugovorenih parametara i fiksnih dijelova kamatne stope te razdoblja promjene kamatnih stopa, ugovorili anekse ugovora o kreditu, koje je trebalo ugovoriti u mjestu sklapanja svakog pojedinog ugovora o kreditu, a kojim je trebalo ugovoriti parametar i fiksni dio kamate te razdoblja promjene kamatnih stopa u skladu s odredbama članka 11.a stavka 5. Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine [75/09](#), [112/12](#), [143/13](#) i [147/13](#)) čime su Osumnjičenici počinili najmanje nekoliko tisuća prekršaja, pojedinačno opisanih člankom 26. stavkom 1. podstavkom 28. Zakona o potrošačkom kreditiranju (Narodne novine [75/09](#), [112/12](#), [143/13](#) i [147/13](#)) kojim je za svaki takav prekršaj zapriječena novčana kazna za pravnu osobu od 80.000,00 do 200.000,00 kn, dok je za odgovorne osobe u pravnoj osobi na temelju članka 26. stavka 2.

istoga zakona predviđena novčana kazna od 10.000,00 do 50.000,00 kn, za svaki pojedinačni prekršaj.

O b r a z l o ž e n j e

Osumnjičenik je ugovarao s potrošačima ugovore o kreditu u kojima je ugovarao promjenjivu kamatnu stopu na način da se ista mijenja temeljem promjene parametra 3M CHF Libora u kreditima s valutnom klauzulom CHF odnosno Euribora u kreditima s valutnom klauzulom euro, na temelju promjene troškova nabavljanja sredstava te na temelju promjene kamatne marže, a to znači da u citiranim ugovorima nisu bili ugovoreni egzaktni podaci na temelju kojih se kamatna stopa mijenja niti su bile razrađene uzročno posljedične veze između tih elemenata. U kuskim ugovorima o kreditu bez valutne klauzule, promjenjiva kamatna stopa bila je ugovorena tako da se mijenja jednostranom odlukom banke. Radi se o svim ugovorima o kreditu sa promjenjivom kamatnom stopom, koji su kod Osumnjičenika bili ugovoreni u periodu prije 1. siječnja 2010., a koji ugovori nisu još uvijek bili otplaćeni na dan 1. travnja 2014. Podnositelj ne raspolaže točnim brojem takvih kredita te ih je potrebno točno utvrditi istragom DORH-a.

U prilogu 1 (digitalni zapis):

Primjeri ugovora o kreditu za Osumnjičenika

Usljed takva postupanja Osumnjičenika, potrošačima je nanesena šteta od nekoliko stotina milijuna kuna preplaćenih kamata te počinjenje štete kao i štetne posljedice traju i danas.

Zakonom o potrošačkom kreditiranju (dalje: ZPK) propisano je **člankom 11.a, stavkom 5.** sljedeće:

„(5) Za sve postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovoga Zakona, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno posljedične veze, vjerovnik u skladu s ovim člankom, mora definirati parametar, i to jednu od sljedećih varijabli:

- referentnu kamatnu stopu (EURIBOR, LIBOR) ili*
- NRS ili*
- prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili*
- prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti*

te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjena kamatnih stopa. Pri tome, promjenjiva kamatna stopa kod ugovora o stambenom kreditu sklopljenih uz valutnu klauzulu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao za više od 20 %, za sve vrijeme dok takva aprecijacija postoji, ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope hrvatskih kreditnih institucija uz koju su stambeni krediti u odnosnoj valuti odobravani, umanjene za 30 %, zaokruženo na dva decimalna mjesta. To zakonsko ograničenje visine kamatne stope se primjenjuje isključivo jednokratno i tijekom ograničenja kamatna stopa je nepromjenjiva, a ovo ograničenje konačno se prestaje primjenjivati s prvim dospijanjem kreditne obveze nakon što ugovoreni tečaj odnosne valute deprecira na razinu ispod navedene aprecijacije, kontinuirano u razdoblju od 30 kalendarskih

dana. Hrvatska narodna banka će do 15. prosinca 2013. godine objaviti podatak o prosječnoj kamatnoj stopi iz ovoga stavka.

Vjerovnici su u roku od šest mjeseci nakon prestanka primjenjivanja zakonskog ograničenja visine kamatne stope dužni, ponuditi konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski ili kredit s valutnom klauzulom EUR. Ako dužnik ne pristane na konverziju u roku od mjesec dana od datuma ponude, nastavak otplate kredita vrši se prema ugovorenim uvjetima, pri čemu ne vrijedi ograničenje maksimalne kamatne stope iz članka 11.b ovoga Zakona u odnosnoj valuti, nego najpovoljnije ograničenje koje vrijedi za ostale valute sukladno članku 11.b stavku 1. ovoga Zakona. Troškovi ugovaranja u skladu s ovim stavkom i svi popratni troškovi u vezi s tim, ne smiju se zaračunati korisniku kredita.“

Člankom 13., stavkom 2. Zakona o izmjenama i dopunama ZPK-a (Narodne novine 143/13), dalje **ZID ZPK 2013**, propisano je sljedeće:

„(2) Za postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovoga Zakona, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze, vjerovnici moraju s dužnikom uskladiti kamatnu stopu, određivanjem parametra i fiksne marže, kao i razdoblja promjena kamatnih stopa, najkasnije do 1. siječnja 2014.“

U skladu s odlukom Ustavnoga suda U-I-3541/2015 i U-I-2780/2015 dio članka 13. stavak 2. u kojem je kao krajnji datum usklađivanja vjerovnika sa Zakonom o potrošačkom kreditiranju, određen 1. siječnja 2014., ukinut je te je citiranom odlukom utvrđeno kako vjerovnik (ovdje Osumnjičenik) nije mogao počinuti prekršaj do 1. travnja 2014.. Zbog toga se kao vrijeme počinjenja prekršaja označava vremensko razdoblje od 2. travnja 2014. pa nadalje. Citiranom odlukom Ustavnog suda RH također je utvrđeno kako su prekršajne odredbe ZID ZPK 2013, na temelju kojih se podnosi ova prijava u skladu s Ustavom RH i zakonima Republike Hrvatske.

Citirana odluka nalazi se na sljedećem linku Ustavnoga suda:

<http://sljeme.usud.hr/usud/praksaw.nsf/Praksa/C12570D30061CE54C1257FAA003E79F0?OpenDocument>

Člankom 26. stavkom 1. podstavkom 28. ZPK-a propisano je sljedeće:

„Članak 26.

(1) Novčanom kaznom od 80.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj vjerovnik ili kreditni posrednik:

– ako protivno odredbama članka 11.a stavka 5. ovoga Zakona za postojeće ugovore o kreditu u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze ne ugovori s dužnikom parametar, i to jednu od sljedećih varijabli: EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjene kamatnih stopa ili kod stambenih ugovora o kreditu, kod kojih je tečaj ugovorene strane valute u odnosu na ugovoreni tečaj na dan prvog korištenja kredita aprecirao više od 20 %, ne primjenjuje zakonsko ograničenje visine kamatne stope ili po prestanku aprecijacije ne ponudi potrošaču konverziju preostalog dijela neotplaćenog kredita u kunski ili kredit s valutnom klauzulom EUR bez naknade ili potrošaču zaračuna bilo kakve troškove ugovaranja i popratne troškove u vezi s tim“

Člankom **26. stavkom 2. ZPK-a** propisano je sljedeće:

„Članak 26.

(2) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi“

Podnositelj ukazuje na činjenicu da, iako u kolektivnom sudskom procesu, presudama Visokog trgovačkog suda u Zagrebu, poslovni broj Pž-7129/13-4, koja je potvrđena i revizijom Vrhovnoga suda poslovni broj Revt 249/14-2, nije utvrđena sama ništetnost odredaba o kamatnoj stopi kod Osumnjičenika, te odredbe ulaze u spektar zakonske regulacije obuhvaćene ZID ZPK 2013 pošto u spornim odredbama **nisu bili definirani parametri i njihove uzročno posljedične veze** što je jasno može vidjeti iz kopije izvotka jednog takvog ugovora Osumnjičenika, koji je jednak svim tako ugovorenim kreditima s valutnom klauzulom CHF prije 1. siječnja 2010.:

4. **KAMATNA STOPA:**-----
4.1. Redovna kamata: Korisnik kredita obvezuje se platiti Banci redovnu kamatu po kamatnoj stopi sukladno Odluci o kamatama i naknadama Banke, a koja na dan sklapanja ovog Ugovora iznosi 4,80% (slovima: četiricijelihosamdesetposto) godišnje.-----
Kamatna stopa je promjenjiva, vezana uz tromjesečni LIBOR za CHF uvećan za troškove pribavljanja sredstava i kamatnu maržu Banke.-----
Usklađivanje kamatne stope obavlja se na kalendarske kvartale sukladno promjenama tromjesečnog LIBOR-a za CHF, kao i sukladno promjenama troška pribavljanja sredstava i kamatne marže Banke. -----
~~Kamata se obračunava u CHF mesečno po proracionalnoj dekurzivnoj metodi, a Korisnik~~

Osumnjičenik je postupio protivno gore citiranim odredbama zakona i to na način da je, nastavno na činjenicu da od početka ugovornih odnosa **nije ugovorio kamatnu maržu u fiksnome iznosu**, odnosno da je ugovorio kamatnu maržu **u promjenjivom iznosu** u svim kreditima ugovorenim prije 1. siječnja 2010., za neke ugovore tek od 1.1.2013. te za neke tek od 1.1.2014., svojom vlastitom odlukom, **bez ugovaranja sa dužnikom**, sve te kamatne promjenjive marže promijenio je u fiksne dijelove kamatnih stopa i to u veličinama koje su drugačije nego što su bile na početku ugovornog odnosa. Dakle, umjesto da s potrošačima, dužnicima, **usklade i ugovore parametar i fiksni dio kamatne stope te razdoblja promjene kamatnih stopa**, oni su to **propustili učiniti**. Suprotno odredbama zakona oni su **jednostrano** odredili te veličine i razdoblja i to tako da su od kamatne stope koja je vrijedila u trenutku određivanja fiksnoga dijela kamatne stope oduzeli vrijednost promjenjivog parametra u tome trenutku. Osim toga, u CHF kreditima čak je ugovoreni 3M CHF Libor pretvoren samovoljom banke u 6M CHF Libor (vidljivo u prilogu 4 – propisano Politikom banke koja nikada nije dana na prihvaćanje niti jednoj drugoj ugovornoj strani koja već ima ugovoreni kredit).

Gore izneseni primjer odnosi se na kredit s valutnom klauzulom CHF, međutim u kreditima s valutnom klauzulom Euro razlika je samo u tome da se umjesto promjenjivog parametra Libora, primjenjuje promjenjivi parametar Euribor, dok se u kuskim kreditima nije ugovaralo baš nikakve parametre, nego je ugovarano da se kamatna stopa mijenja odlukom banke.

U prilogu 2 (digitalni zapis):

Obavijest Osumnjičenika o načinu utvrđenja fiksnoga dijela kamatne stope u jednome kuskom kreditu - kojom se posredno potvrđuje počinjenje prekršaja od strane samih Osumnjičenika

Evidentno je da Osumnjičenici nisu postupali po odredbama ZPK-a, nego su naprotiv postupali prema vlastitu nahođenju, jednostrano su mijenjali kamatnu stopu te umjesto da s potrošačima dužnicima ugovore promjenjivi parametar i fiksni dio kamate kao i razdoblja promjene

kamatnih stopa, te veličine su odredili jednostrano bez ikakva usklađivanja i bez ugovaranja s potrošačem, dužnikom, i to na temelju svoje Poslovne politike o kamatnim stopama od 9. siječnja 2013. (*prilog 3*), iz prijelaznih i završnih odredaba pod 3. Dakle, već tada, prije stupanja na snagu ZIDZPK 2013, prednik Osumnjičenika, Volksbank d.d. samovoljno je ugovorene promjenjive kamatne stope koje su se mijenjale na temelju tri promjenjiva parametra pretvorio u promjenjive kamatne stope koje se mijenjaju na temelju jednog promjenjivog parametra – CHF Libora ili Euribora te fiksno dijela kamate koji je određen kao razlika zatečene kamate i vrijednosti CHF Libora ili Euribora na dan određivanja fiksno dijela kamate, a sve to učinjeno je bez dogovora, bez usklađivanja i bez ugovaranja s dužnicima u postojećim kreditima. Osumnjičenici su tada dužnike obavijestili o fiksno dijelu kamate, kao što su to učinili i početkom 2014. na temelju ZIDZPK 2013., a nikada niti prije, niti poslije, Osumnjičenici s potrošačima dužnicima u kreditima ugovorenim prije 1. siječnja 2010. nisu ugovorili fiksni dio kamate. Kasnije, kada je stupio na snagu ZIDZPK 2013 Osumnjičenici su donijeli novu Poslovnu politiku o kamatnim stopama (*prilog 4*) te su u svim kreditima u kojima nisu prethodno već postupili po prethodnoj poslovnoj politici odredili parametre u skladu sa točkom 3. te politike, i to na sljedeći način, citiramo (izvadak iz odnosne politike):

„3. USKLAĐENJE PROMJENJIVIH KAMATNIH STOPA UGOVORENIH DO 09.01.2013.

Promjenjive kamatne stope po ugovorima o kreditu sklopljenima s potrošačima do 09.01.2013. (dalje u

tekstu: postojeći portfelj kredita), usklađuju se s ovom Politikom i Zakonom o potrošačkom kreditiranju,

ukoliko iste nisu ranije usklađene, i to tako da se aktualna kamatna stopa po tim kreditima sastoji od fiksno i promjenjivog dijela u skladu s točkama 4., 4.1. i 4.2. ove Politike, pri čemu zbroj tih parametara ne smije biti veći od ukupne aktualne kamatne stope po tim kreditima. Promjenjivi dio kamatne stope kod predmetnih kredita činiti će:

- na kredite uz valutnu klauzulu vezanu uz EUR primijeniti će se 6-mjesečni EURIBOR važeći na 31.08.2013;*
- na kredite uz valutnu klauzulu vezanu uz CHF primijeniti će se 6-mjesečni LIBOR važeći na 31.08.2013;*
- na kredite u kunama primijeniti će se 6-mjesečni NRS2 za HRK važeći na 31.08.2013 (objavljen 19.08.2013 na stranicama HUB-a);*

a fiksni dio po istim kreditima će se odrediti tako da ukupna kamatna stopa sadržana od fiksno i promjenjivog dijela ne prelazi visinu aktualne kamatne stope, što znači da fiksni dio kamatne stope predstavlja razliku između aktualne kamatne stope (kamata stope važeće u trenutku usklađenja u skladu s ovom točkom) i parametra koji se primjenjuje kao promjenjivi dio kamatne stope. Tako dobiveni fiksni dio će biti nepromjenjiv je za cijelo vrijeme otplate kredita.

Primjer: Ukoliko aktualna kamatna stopa po kreditu s valutnom klauzulom vezanom uz EUR iznosi 8 %, ista će se u trenutku usklađenja sastojati od 6-mjesečno EURIBOR-a važećeg na 31.08.2013. (6M EURIBOR na dan 31.08.2013. iznosio je 0,34%) kao promjenjivog dijela i fiksno dijela od 7,66%. Aktualna kamatna stopa = 6M EURIBOR važeći na dan 31.08.2013.

+ 7,66%= 0,34 + 7,66%=8% U slučaju pada 6-mjesečnog LIBOR-a za CHF kamatna stopa korisnicima kredita uz VK na CHF će se smanjiti u skladu sa ovom Politikom, a u slučaju povećanja navedenog parametra Uprava Banke donijeti će Odluku da li će se povećati kamatna stopa ili ne.

Ukoliko nije drugačije određeno ovom točkom, na postojeći portfelj kredita se po provedenom usklađenju

kamatnih stopa u skladu s ovom točkom, primjenjuju odredbe ove Politike.

O usklađenju kamatnih stopa u skladu s ovom točkom Politike, Banka će na odgovarajući način obavijestiti klijente. Prvo usklađenje kamatnih stopa po ugovorima o kreditu sklopljenim do 09.01.2013. u smislu točke 4.2. Politike provest će se 31.03.2014.

3.1. IZUZECI OD PRIMJENE TOČKE 3. PRIJELAZNIH I ZAVRŠNIH ODREDBI POLITIKE KOD

KREDITA SKLOPLJENIH DO 09.01.2013.

Odredbe ove točke Politike ne primjenjuju se na:

- ugovore o kreditu koji su već usklađeni s ovom Politikom i/ili odredbama važećeg Zakona o potrošačkom kreditiranju;“

U prilogu 3 i 4:

Poslovne politike o kamatnim stopama Osumnjičenika

Napominjemo da se ugovori o kreditu u skladu sa čl. 1022. Zakona o obveznom odnosima (NN 35/05, 41/08 i 125/11) moraju ugovarati pisanim putem što znači da se i izmjene tih ugovora moraju ugovarati pisanim putem pa prema tome ne vrijedi prešutno prihvaćanje takvoga postupka Osumnjičenika kao što se niti citirane politike ne smiju primjenjivati na već postojeće ugovore o kreditu prije nego se primjena takvih politika ugovori s dužnicima. Osim toga Zakonom o obveznim odnosima, člankom 3., određeno je kako sudionici ugovornog odnosa moraju biti ravnopravni, dok je člankom 4. određeno da se sudionici kod zasnivanja ugovornog odnosa moraju pridržavati načela savjesnosti i poštenja pa stoga jednostrana i nezakonita promjena ugovornih obveza predstavlja očito kršenje temeljnih načela obvezno-pravnog odnosa te svakako ne spada u ravnopravan odnos niti je takav način samovoljnog određivanja obveza utemeljen na načelu savjesnosti i poštenja.

Odgovornost svih članova uprave Osumnjičenika temelji se na čl. 240. Zakona o trgovačkim društvima te čl. 61. Prekršajnog zakona odnosno na odgovornosti svih članova Uprave za zakonitost rada pravne osobe u cjelini, koje pravno stajalište je potvrđeno i sudskom praksom Visokoga prekršajnog suda u Zagrebu.

Slijedom iznesenog, smatramo da postoje osnove sumnje kako su se u djelovanju Osumnjičenika ostvarila sva bitna obilježja prijavljenog prekršaja iz čl. 26. stavka 1. podstavka 28. Zakona o potrošačkom kreditiranju (ZID ZPK 2013), pa se predlaže da Državno odvjetništvo RH poduzme sve zakonom predviđene radnje i protiv Osumnjičenika pred

nadležnim sudovima pokrene prekršajne postupke kako bi Osumnjičenik bio proglašen krivim i kažnjen po zakonu, konkretno:

1. Da se pravnoj osobi Osumnjičeniku izreknu novčane kazne u iznosu 200.000,00 kn po svakom počinjenom prekršaju, zbog prekršaja opisanoga u članku 26. stavku 1. podstavku 28. ZPK-a.

2. Da se svakoj osumnjičenoj odgovornoj osobi u pravnoj osobi Osumnjičeniku izrekne novčana kazna u iznosu od po 50.000,00 kn za svaki pojedinačni prekršaj, zbog prekršaja opisanoga u članku 26. stavku 2. ZPK-a.

NAPOMENA:

Budući da je prošlo već **više od dvije godine od počinjenja opisanih prekršaja** potrebna je promptna istraga i HITNO postupanje u smislu podnošenja optužnih prijedloga pred nadležnim prekršajnim sudovima, **a sve kako ne bi došlo do zastare prekršajnog gonjenja.**

Napominjemo kako se radi o sustavnom i kontinuiranom djelovanju Osumnjičenika za koje je moguće izricanje novčanih kazni u iznosu nekoliko **milijardi kuna**. Ukoliko dođe do zastare prekršajnog progona, a DORH na vrijeme ne poduzme potrebne istražne radnje i ne optuži Osumnjičenika na prekršajnim sudovima, upozoravamo već sada kako ćemo DORH držati odgovornim za zanemarivanje svojih službenih dužnosti u očuvanju pravnoga poretka Republike Hrvatske te ćemo u tom smislu biti primorani i poduzeti sve potrebne legalne mjere protiv takvog (ne)postupanja.

U Zagrebu, 9. lipnja 2016.

Podnositeljica zahtjeva u ime Udruge Franak

Voditeljica i zastupnica Udruge Franak Jasmina Barić, vr.